

LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EU : PŘÍPADOVÁ STUDIE

PŘÍPAD 1 : CATHERINA LITEL

Následující články Listiny základních práv EU jsou relevantní pro řešení tohoto případu:

- **Článek 7:** Respektování soukromého a rodinného života
- **Článek 8:** Ochrana osobních údajů
- **Článek 9:** Právo uzavřít manželství a právo založit rodinu
- **Článek 10:** Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání
- **Článek 18:** Právo na azyl
- **Článek 24:** Práva dítěte
- **Článek 45:** Volný pohyb a pobyt
- **Článek 47:** Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces

Paní Caterina LITEL a její dvě dcery (G a N) kamerunského původu žijí ve Francii již 25 let, přičemž v roce 2015 získaly francouzské občanství. Pan Marcus LITEL, kamerunský občan, o němž se jeho manželka domnívala, že zmizel po leteckém neštěstí v Kamerunu v roce 2008, si přál přijet za svou ženou do Nice (jižní Francie, „la Riviera“), aby poznal své dvě dcery narozené po leteckém neštěstí. Obrátil se na francouzský konzulát v Yaoundé, který po tříměsíčním šetření jeho žádost bez udání důvodů zamítl.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobu ke správnímu soudu v Nice (jižní Francie), který ji však prohlásil za nepřipustnou, neboť se domníval, že francouzský ministr vnitra není povinen své rozhodnutí odůvodnit a že proti němu nelze podat soudní opravný prostředek s ohledem na důvěrné informace týkající se bezpečnosti státu, které prokazují, že pan LITEL byl pachatelem útoku, který způsobil leteckou katastrofu v Yaoundé a z něhož z neznámých důvodů vyvázl. Francouzské zpravodajské služby tvrdily, že tyto informace vycházely z telefonních záznamů jeho mobilního telefonu a z údajů o poloze, které poskytli telefonní operátoři.

V průběhu tohoto řízení státní zástupce prověřil osobní stav dcer paní LITEL a zjistil, že se narodily ve Španělsku prostřednictvím lékařsky asistované reprodukce a že jejich rodiči jsou podle rodného listu provincie Girona paní Caterina LITEL a paní Veronica LITEL (sestra pana LITELA). Caterina se za Marcuse provdala ze zoufalství, přestože milovala Veronicu, ale takový svazek byl v její kamerunské vesnici, kde homosexuální vztahy podléhaly trestnímu stíhání, nemožný.

Po tomto zjištění státní zástupce odebral G a N cestovní pasy a průkazy totožnosti, čímž jim znemožnil cestovat po Evropské unii.

Francouzské velvyslanectví informovalo státní zastupitelství v Yaoundé o tom, že Veronica je matkou, a ta byla zatčena a odsouzena k pěti letům odnětí svobody za homosexualitu a využití lékařsky asistované reprodukce v zahraničí, což bylo v té době v Kamerunu zakázáno. Požádala ve Španělsku o status uprchlíka s tím, že je obětí diskriminace na základě své sexuální orientace, která by jí ve vězení hrozila.

Marcus LITEL, Caterina LITEL a Veronica LITEL a jejich dvě dcery se na vás obracejí, abyste zahájili nezbytné řízení, neboť si přečetli vaše profily na LinkedIn, kde je uvedeno, že jste specialisté na právo Evropské unie, se zaměřením na Listinu základních práv. **Veronica**, které španělský úřad odmítl udělit status uprchlíka, **chce toto rozhodnutí napadnout ve Španělsku.**

Marcus poukazuje na to, že sám před vstupem do revolučního politického opozičního hnutí vyučoval evropské právo na univerzitě v Yaoundé a že si je vědom **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009** o kodexu Společenství o vízech a že s ohledem na ochranu soukromí a údajů (nařízení GDPR a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES, ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací, známá jako směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), **má v úmyslu u odvolacího soudu napadnout zajištění a uchovávání záznamů o poloze a telefonních hovorech a nezveřejnění informací francouzské tajné služby.**

Před zahájením tohoto složitého řízení žádá rodina LITEL o právní poradenství.

Tato sekce uvádí podrobnou právní analýzu a konkrétní kroky k vyřešení případu. Školitelé mohou tento návod použít k usnadnění diskuse a pomoci účastníkům školení při aplikaci právních principů.

1. První právní otázka: Neexistence prostředku nápravy a soudního přezkumu po zamítnutí Marcusovy žádosti o vízum

Skutečnosti

Marcus proti tomuto rozhodnutí podal žalobu ke správnímu soudu v Nice (jižní Francie), který ji však prohlásil za nepřipustnou, neboť se domníval, že francouzský ministr vnitra není povinen své rozhodnutí odůvodnit a že proti němu nelze podat soudní opravný prostředek s ohledem na důvěrné informace týkající se bezpečnosti státu, které prokazují, že pan LITEL byl pachatelem útoku, který způsobil leteckou katastrofu v Yaoundé a z něhož z neznámých důvodů vyvázl. Francouzské zpravodajské služby tvrdily, že tyto informace vycházely z telefonních záznamů jeho mobilního telefonu a z údajů o poloze, které poskytli telefonní operátoři.

Marcus je členem revolučního politického opozičního hnutí.

Marcus LITEL, Caterina LITEL a Veronica LITEL a jejich dvě dcery se na Vás obracejí, abyste zahájili řízení nezbytné k získání víza pro Marcuse LITELA.

Použitelná ustanovení

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex).
 - Článek 32 Zamítnutí žádosti o udělení víza:
 2. **Rozhodnutí o zamítnutí a důvody, na nichž se zakládá, se oznámí žadateli** prostřednictvím standardního formuláře uvedeného v příloze VI.
 3. **Žadatelé, kterým byla žádost o udělení víza zamítnuta, mají právo na odvolání.** Odvolání se podává proti členskému státu, který přijal konečné rozhodnutí o žádosti, a v souladu s vnitrostátním právem tohoto členského státu. Členské státy poskytnou žadatelům informace týkající se postupu, který je třeba při odvolání dodržet, jak je stanoveno v příloze VI.
- Článek 47 Listiny: zaručuje **právo na účinný prostředek nápravy a spravedlivý proces.**

Klíčová judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. prosince 2017, Soufiane El Hassani v. Minister Spraw Zagranicznych, C-403/16, ECLI:EU:C:2017:960.

Skutečnosti:

Pan El Hassani, státní příslušník Maroka, podal žádost o krátkodobé vízum na Generálním konzulátu Polské republiky v Rabatu, jelikož měl v úmyslu navštívit v Polsku svou manželku a dítě, kteří jsou občany Polska.

Jeho žádost o vízum, jakož i následné odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí víza, byly zamítnuty z důvodu pochybností o jeho úmyslu opustit Polsko před uplynutím platnosti víza.

Pan El Hassani podal žalobu proti rozhodnutí o zamítnutí víza ke krajskému správnímu soudu ve Varšavě, který však rozhodl, že není příslušný k přezkumu rozhodnutí konzula.

Pan El Hassani se následně obrátil na Nejvyšší správní soud Polska, který podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru Evropské unie.

Rozsudek SDEU:

Soudní dvůr Evropské unie dospěl k závěru, že ustanovení sekundárního práva (konkrétně ustanovení vízového kodexu), vykládaná ve světle čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, ukládají členským státům povinnost zajistit, v určité fázi řízení, možnost soudního přezkumu rozhodnutí o zamítnutí žádosti o vízum.

„36. Ačkoliv je pravda, že vnitrostátní orgány mají při zkoumání žádostí o víza široký prostor pro uvážení, pokud jde o podmínky uplatňování důvodů zamítnutí stanovených vízovým kodexem a hodnocení relevantních okolností, nic to nemění na tom, že takový prostor pro uvážení nemá žádný vliv na skutečnost, že tyto orgány přímo uplatňují ustanovení unijního práva. [...]

37. Z toho vyplývá, že se Listina uplatní, pokud členský stát přijímá rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza podle čl. 32 odst. 1. vízového kodexu. [...]

39. Článek 47 druhý pododstavec Listiny stanoví, že každý má právo, aby jeho věc byla projednána nezávislým a nestranným soudem. Dodržení tohoto práva předpokládá možnost následně podrobit rozhodnutí správního orgánu, který sám nesplňuje podmínky nezávislosti a nestrannosti, přezkumu soudem, který musí mít mimo jiné pravomoc rozhodovat o všech relevantních otázkách [...]

41. Z toho vyplývá, [...] že článek 47 Listiny ukládá členským státům povinnost zaručit v určitém stadiu řízení možnost předložit věc, která se týká pravomocného rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza, k soudu.“

ŘEŠENÍ

1. Zpochybňte nedostatečné odůvodnění zamítnutí Marcusovy vízové žádosti:

- Odkážte na článek 32 odst. 2 Vízového kodexu, který ukládá povinnost oznámit rozhodnutí o zamítnutí víza spolu s jeho odůvodněním.
- Argumentujte, že absence odůvodnění znemožňuje Marcusovi účinně napadnout rozhodnutí, čímž dochází k porušení **jeho práva na účinnou právní ochranu ve smyslu článku 47 Listiny základních práv EU**.

2. Argumentujte ve prospěch Marcusova práva na přezkum rozhodnutí o zamítnutí víza

- **Odkážte na článek 32 odst. 3 Vízového kodexu**, který zaručuje právo na odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí víza. Zdůrazněte, že Marcus byl tohoto práva zbaven, což je v rozporu s právem EU.
- Odkážte na **rozsudek SDEU ve věci Soufiane El Hassani v. Minister Spraw Zagranicznych (C-403/16)**, který potvrzuje, že žadatelé o vízum mají právo na soudní přezkum rozhodnutí.

3. Odkážte na článek 51 Listiny základních práv EU:

- Zdůrazněte, že francouzské orgány v daném případě uplatňovaly **právo EU**, konkrétně Vízový kodex, a tím pádem je Listina základních práv EU plně použitelná. Z toho vyplývá povinnost dodržovat základní práva garantovaná právem EU.

Hlavní výsledek: Marcus má právo se odvolat a nechat přezkoumat rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza a získat informace, na jejichž základě dotčený orgán rozhodl o zamítnutí žádosti o udělení víza.

2. Druhá právní otázka: Zajištění a uchovávání záznamů o poloze a telefonních hovorech

Skutečnosti

- Marcus podal žalobu k správnímu soudu v Nice, aby napadl rozhodnutí o zamítnutí víza.
- Soud prohlásil jeho žalobu za nepřípustnou a uvedl, že rozhodnutí není přezkoumatelné soudem z důvodu utajovaných informací souvisejících s bezpečností státu.
- Tyto informace pocházejí ze záznamů Marcusova mobilního telefonu a údajů o jeho poloze.

-
- Marcus hodlá napadnout jak samotné zajištění a uchovávání údajů o poloze a telefonních záznamech, tak i neposkytnutí informací ze strany francouzské tajné služby u odvolacího soudu.

Použitelná ustanovení

- Články 7 a 8 Listiny: Soukromí a ochrana osobních údajů
- Směrnice 2002/58/ES: Soukromí v oblasti elektronických komunikací

Materiály

Shrnutí článků 7 a 8 Listiny.

Klíčová judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. dubna 2021, ve věci C-490/20, V.M.A. v. Stolična obština, rajon „Pančarevo“

Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že pojem „veřejný pořádek“, pokud má odůvodnit odchylku od základní svobody, musí být chápán restriktivně, takže jeho dosah nemůže být určován jednostranně každým členským státem bez kontroly ze strany orgánů Unie. Z toho vyplývá, že veřejného pořádku je možné se dovolávat jen v případě skutečné a dostatečně závažné hrozby, kterou je dotčen základní společenský zájem.

Rozsudek Soudního dvora (Velkého senátu) ze dne 20. září 2022, Bundesrepublik Deutschland v. SpaceNet AG, Telekom Deutschland GmbH, C-793/19 a C-749/19, ECLI:EU: C:2022:702

Tato věc se týká výkladu čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58/ES o povinnosti uložené společností v elektronickém odvětví uchovávat provozní a lokalizační údaje týkající se telekomunikací jejich zákazníků a o ochraně s ohledem na Listinu základních práv Evropské unie.

Soudní dvůr již rozhodl, že čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/58 zakotvuje zásadu důvěrného charakteru jak elektronických sdělení, tak s nimi souvisejících provozních údajů, a plyne z něj zejména zákaz – uložený v zásadě všem vyjma uživatelů – uchovávat tato sdělení a tyto údaje bez souhlasu uživatele.

Toto ustanovení odráží cíl sledovaný unijním normotvůrcem při přijetí směrnice 2002/58. Z důvodové zprávy k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací [COM(2000) 385 final], z něhož vychází směrnice 2002/58, totiž vyplývá, že záměrem unijního normotvůrce bylo „zachovat i nadále vysokou úroveň ochrany osobních údajů a soukromí u všech služeb elektronických komunikací bez ohledu na použitou technologii“. Účelem uvedené směrnice tedy je, jak vyplývá zejména z bodů 6 a 7 jejího odůvodnění, ochránit uživatele služeb elektronických komunikací před riziky, která pro jejich osobní údaje a soukromí vyplývají z nových technologií, a zejména

zvyšující se kapacity automatického uchovávání a zpracování údajů. Konkrétně, jak uvádí bod 2 odůvodnění téže směrnice, záměrem unijního normotvůrce je, aby byla plně dodržována práva stanovená v článku 7 Listiny, týkajícího se ochrany soukromého života, a článku 8 Listiny, týkajícího se a ochrany osobních údajů.

Z článku 15 odst. 1 třetí věty směrnice 2002/58 dále vyplývá, že opatření přijatá členskými státy na základě tohoto ustanovení musí být v souladu s obecnými zásadami unijního práva, k nimž patří zásada proporcionality, a se základními právy zaručenými Listinou. Soudní dvůr v této souvislosti již rozhodl, že povinnost uložená poskytovatelům služeb elektronických komunikací členskými státy prostřednictvím vnitrostátních právních předpisů a spočívající v uchovávání provozních údajů pro účely jejich případného zpřístupnění příslušným vnitrostátním orgánům vyvolává otázky, jež se týkají dodržování nejen článků 7 a 8 Listiny, ale i článku 11 Listiny týkajícího se svobody projevu, přičemž tato svoboda představuje jeden ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti a je součástí hodnot, na kterých je podle článku 2 SEU založena Evropská unie.

V tomto ohledu je třeba upřesnit, že uchovávání provozních a lokalizačních údajů představuje samo o sobě jednak výjimku ze zákazu uloženého v čl. 5 odst. 1 směrnice 2002/58 jakékoli jiné osobě než uživatelům uchovávat tyto údaje a jednak zásah do základních práv na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny bez ohledu na to, zda dotyčné informace o soukromém životě představují citlivé údaje, zda dotyčné osoby utrpěly z důvodu tohoto zásahu případné nepříznivé následky nebo zda uchovávané údaje budou následně využity.

Článek 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 ve spojení s články 7, 8 a 11, jakož i s čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládán v tom smyslu, že: brání legislativním opatřením, která pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti preventivně stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů.

ŘEŠENÍ

Porušení článků 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie

Zajištění a uchovávání údajů o poloze a telefonních záznamech Marcuse představuje zásah do jeho práva na respektování soukromého a rodinného života podle čl. 7 Listiny. Takový zásah podléhá podle práva Evropské unie přísným podmínkám nezbytnosti a přiměřenosti. Jak bylo konstatováno ve **věci Bundesrepublik Deutschland v SpaceNet AG (C-793/19)**, taková opatření musí směřovat k řešení skutečné a dostatečně závažné hrozby pro veřejnou bezpečnost, což v tomto případě chybí [Tuto otázku lze dále v rámci výuky rozvést].

Uchovávání a použití Marcusových telefonních záznamů dále porušuje jeho právo na ochranu osobních údajů dle čl. 8 Listiny. Podle **směrnice 2002/58/ES**, konkrétně čl. 15 odst. 1, musí být jakékoli omezení práv na soukromí a ochranu údajů v souladu s obecnými zásadami práva EU, zejména se zásadami **nezbytnosti** a **přiměřenosti**. Neexistence dostatečného odůvodnění pro uchovávání Marcusových údajů, jakož i neoznámení jejich relevance, je v rozporu s těmito požadavky.

Opatření spočívající v zajištění a uchovávání údajů v případě Marcuse jsou z hlediska práva EU nepřiměřená.

3. Třetí právní otázka: Státní zástupce odebral G a N cestovní pasy

Skutečnosti

V průběhu tohoto řízení státní zástupce prověřil osobní stav dcer paní LITEL a zjistil, že se narodily ve Španělsku prostřednictvím lékařsky asistované reprodukce a že jejich rodiči jsou podle rodného listu provincie Girona paní Caterina LITEL a paní Veronica LITEL (sestra pana LITELA). Caterina se za Marcuse provdala ze zoufalství, přestože milovala Veronicu, ale takový svazek byl v její kamerunské vesnici, kde homosexuální vztahy podléhaly trestnímu stíhání, nemožný.

Po tomto zjištění, státní zástupce odebral G a N cestovní pasy a průkazy totožnosti, čímž jim znemožnil cestovat po Evropské unii.

Použitelná ustanovení

- Články 7, 8, 9, 24 a 45 Listiny.
- Článek 20 SFEU stanoví:

1. Zavádí se občanství Unie. Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie doplňuje občanství členského státu, nenahrazuje je.

2. Občané Unie mají práva a povinnosti stanovené Smlouvami. Mají mimo jiné:

a) právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států; [...]

- Článek 21 odst. 1 SFEU stanoví:

Každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004 L 158, s. 77, a oprava Úř. věst. 2004 L 229, s. 35)

Článek 4 s názvem „Právo na opuštění území“ stanoví:

1. Aniž jsou dotčeny předpisy o cestovních dokladech použitelné pro kontroly na státních hranicích, mají všichni občané Unie s platným průkazem totožnosti nebo cestovním pasem a jejich rodinní příslušníci, kteří nejsou státními příslušníky žádného členského státu a mají platný cestovní pas, právo opustit území členského státu a odebrat se do jiného členského státu. [...]

4. Cestovní pas je platný alespoň pro všechny členské státy a pro země, kterými musí jeho držitel po cestě mezi členskými státy projet. Neupravuje-li právo členského státu vydávání průkazů totožnosti, musí doba platnosti veškerých vydávaných nebo prodlužovaných cestovních pasů činit alespoň pět let.

Materiály

Shrnutí článků 7 a 8 Listiny

Klíčová judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2021, ve věci C-490/20, V.M.A. V. Stolična obština, rajon „Pančarevo“

Jak vyplývá z judikatury Soudního dvora, státní příslušník členského státu, který využil jakožto občan Unie práva volného pohybu a pobytu v jiném členském státě, než je členský stát jeho původu, se může dovolávat práv spojených s tímto postavením, zejména práv zakotvených v čl. 21 odst. 1 SFEU, a to případně i ve vztahu k členskému státu svého původu. Tohoto ustanovení a ustanovení přijatých k jeho provedení se mohou dovolávat i občané Unie narození v hostitelském členském státě svých rodičů, kteří práva na volný pohyb nikdy nevyužili.

Podle čl. 21 odst. 1 SFEU má každý občan Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení. S cílem umožnit svým státním příslušníkům výkon tohoto práva čl. 4 odst. 3 směrnice 2004/38 členskými státem ukládá, aby v souladu se svými právními předpisy vydávaly svým státním příslušníkům průkaz totožnosti nebo cestovní pas s uvedením jejich státní příslušnosti.

Podle článku 9 Listiny je právo uzavřít manželství a založit rodinu zaručeno v souladu s vnitrostátními zákony, které upravují výkon těchto práv.

V tomto ohledu je třeba uvést, že osobní stav jednotlivců, do jehož rámce spadají normy týkající se manželství a rodičovství, je za současného stavu unijního práva záležitostí spadající do pravomoci členských států a unijní právo do této pravomoci nezasahuje. Členské státy se tak mohou rozhodnout, zda ve vnitrostátním právu upraví možnost uzavření manželství mezi osobami stejného pohlaví, jakož i možnost, aby se tyto osoby staly rodiči. Při výkonu této pravomoci však musí všechny členské státy dodržovat unijní právo, a zvláště ustanovení Smlouvy o fungování EU týkající se svobody pohybu a pobytu na území členských států, která je přiznána každému

občanovi Unie, a za tímto účelem uznávat osobní stav jednotlivců konstatovaný v jiném členském státě v souladu s jeho právem.

V situaci, která je předmětem sporu v původním řízení, je klíčové právo na respektování soukromého a rodinného života, které je zaručeno v článku 7 Listiny, jakož i práva dítěte, která jsou zaručena v jejím článku 24, a to zejména právo na zohlednění nejvlastnějšího zájmu dítěte jakožto prvořadého hlediska při všech činnostech týkajících se dětí a právo udržovat pravidelné osobní vztahy a přímý styk s oběma rodiči.

Postup, na jehož základě by bylo toto dítě v rámci výkonu svého práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států připraveno o vazbu na jednoho ze svých rodičů, nebo na jehož základě by mu byl výkon tohoto práva fakticky znemožněn nebo nadměrně ztížen proto, že jeho rodiče jsou téhož pohlaví, by za těchto podmínek základním právům, která jsou zaručena v článcích 7 a 24 Listiny, odporoval.

ŘEŠENÍ

1. Porušení práv vyplývajících z občanství Unie

Článek 20 SFEU zakotvuje občanství Unie pro státní příslušníky členských států a přiznává jim základní práva, včetně práva volného pohybu a pobytu na území Evropské unie. Článek 21 odst. 1 SFEU výslovně zaručuje svobodu pohybu občanům Unie, a to s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v prováděcích opatřeních.

Ve věci **V.M.A. v. Stolichna Obshtina (C-490/20)** Soudní dvůr EU rozhodl, že jakákoli omezení práv vyplývajících z občanství Unie musejí respektovat zásady proporcionality a nezbytnosti.

Odebrání pasů nelze odůvodnit, **není-li prokázána reálná a dostatečně závažná hrozba** pro některý ze základních zájmů společnosti – což v tomto případě nenastalo. Odebráním pasů G a N francouzské orgány **přímo brání výkonu jejich práv vyplývajících z občanství Unie**, zejména práva na volný pohyb a pobyt podle směrnice 2004/38/ES, konkrétně **článku 4**.

2. Porušení základních práv

Článek 7 Listiny (Respektování soukromého a rodinného života):

Odebrání pasů narušuje schopnost dětí udržovat osobní a přímý kontakt s jejich rodiči, čímž dochází k porušení jejich práva na rodinný život.

Článek 24 Listiny (Práva dítěte):

Nejlepší zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem při všech rozhodnutích, která se ho týkají. Odebráním pasů je G a N odeprána možnost cestovat a udržovat rodinné vazby, což je v rozporu s jejich právy podle článku 24 Listiny.

4. Čtvrtá právní otázka: Status uprchlíka

Skutečnosti

Francouzské velvyslanectví informovalo státní zastupitelství v Yaoundé o tom, že Veronica je matkou, a ta byla zatčena a odsouzena k pěti letům odnětí svobody za homosexualitu a využití lékařsky asistované reprodukce v zahraničí, což bylo v té době v Kamerunu zakázáno. Požádala ve Španělsku o status uprchlíka s tím, že je obětí diskriminace na základě své sexuální orientace, která by jí ve vězení hrozila. Španělské úřady status uprchlíka odmítly udělit.

Použitelná ustanovení

- Články 1, 10 a 18 Listiny.
- Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany.

Materiály

- Shrnutí článků 1, 10 a 18 Listiny

Klíčová judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. září 2012, ve věci C-71/11 a C-99/11, *Bundesrepublik Deutschland, v. Y (C-71/11) a Z (C-99/11)*

Soudní dvůr EU posuzoval, zda omezení výkonu náboženského vyznání na veřejnosti, prosazovaná prostřednictvím hrozby vážné újmy, mohou představovat „pronásledování“ ve smyslu unijního azylového práva.

Článek 9 směrnice Rady 2004/83/ES definuje skutečnosti, které umožňují považovat jednání za pronásledování. V tomto ohledu čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice uvádí, že relevantní jednání musejí být svou povahou nebo opakováním „dostatečně závažná“, aby představovala „vážné porušení základních lidských práv“, zejména absolutních práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 EÚLP nelze odchýlit.

Kromě toho čl. 9 odst. 1 písm. b) směrnice uvádí, že souběh různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je „dostatečně závažný“ k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem „podobným“ uvedenému v čl. 9 odst. 1 písm. a) směrnice, je třeba rovněž považovat za pronásledování.

Článek 9 odst. 3 směrnice uvádí, že musí existovat souvislost mezi důvody pronásledování, k nimž patří „náboženství“ definované v čl. 10 odst. 1 písm. b) směrnice, a akty pronásledování.

Právo na svobodu náboženského vyznání zakotvené v čl. 10 odst. 1 Listiny odpovídá právu zaručenému v článku 9 EÚLP.

Svoboda náboženského vyznání je jedním ze základů demokratické společnosti a základním lidským právem. Zásah do práva na svobodu náboženského vyznání může být tak závažný, že může být považován za případy uvedené v čl. 15 odst. 2 EÚLP, na které čl. 9 odst. 1 směrnice příkladmo odkazuje k určení, jaká jednání mají být zejména považována za pronásledování.

To však neznamená, že by každý zásah do práva na svobodu náboženského vyznání zaručeného čl. 10 odst. 1 Listiny představoval akt pronásledování, který by příslušné orgány zavazoval k tomu, aby tomu, kdo je vystaven předmětnému zásahu, přiznaly postavení uprchlíka ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice.

Ze znění čl. 9 odst. 1 směrnice naopak vyplývá, že k tomu, aby dotyčná jednání mohla být považována za pronásledování, je nezbytná existence „vážného porušení“ uvedené svobody, kterým je dotyčná osoba postižena významným způsobem.

Ani jednání, která sice porušují právo uznané v čl. 10 odst. 1 Listiny, avšak jejichž závažnost se nevyrovná závažnosti porušení základních lidských práv, od nichž se na základě čl. 15 odst. 2 EÚLP nelze odchýlit, nelze považovat za pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice a článku 1A Ženevské úmluvy.

Článek 9 odst. 1 písm. a) směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že:

- každý zásah do svobody náboženského vyznání, který porušuje čl. 10 odst. 1 Listiny, nemůže představovat „akt pronásledování“ ve smyslu uvedeného ustanovení směrnice,
- existence aktu pronásledování může vyplývat ze zásahu do vnějšího projevu uvedené svobody,
- pro účely posouzení, zda zásah do práva na svobodu náboženského vyznání, který porušuje čl. 10 odst. 1 Listiny, může představovat „akt pronásledování“, musejí příslušné orgány s ohledem na osobní situaci dotyčné osoby ověřit, zda této osobě z důvodu výkonu této svobody v její zemi původu vznikne skutečné nebezpečí spočívající zejména v tom, že bude pronásledována či s ní bude jeden z původců uvedených v článku 6 směrnice zacházet nelidským či ponižujícím způsobem, anebo jí uloží nelidský či ponižující trest.

ŘEŠENÍ

Veronika nebude moci získat status uprchlíka, pokud neprokáže existenci vážného a osobního ohrožení.

Článek 18 Listiny základních práv Evropské unie (LZPEU) – Právo na azyl:

Zaručuje právo na azyl v souladu s Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků a se Smlouvou o fungování Evropské unie (SFEU). Veronikina žádost o azyl je odůvodněna rizikem pronásledování v Kamerunu z důvodu její sexuální orientace a využití metod lékařsky asistované reprodukce (MAR), přičemž obojí je v zemi jejího původu kriminalizováno.

Směrnice 2004/83/ES – Článek 9 odst. 1 písm. a):

Definuje „pronásledování“ jako jednání, která jsou natolik závažná, že představují závažné porušení základních lidských práv, včetně diskriminace a trestání na základě sexuální orientace.

Ve věci *Bundesrepublik Deutschland v. Y a Z* (spojené věci C-71/11 a C-99/11) Soudní dvůr EU judikoval, že jednání směřující proti základním právům, včetně veřejného či soukromého projevu sexuální orientace, může být kvalifikováno jako pronásledování, pokud způsobuje vážnou újmu nebo nelidské či ponižující zacházení. Skutečnost, že Veronika je matkou, ve spojení s kamerunskou právní úpravou kriminalizující homosexualitu, ji vystavuje reálnému a bezprostřednímu riziku uvěznění a dalšího pronásledování.

Směrnice 2004/83/ES – Článek 4 odst. 3:

Ukládá členským státům povinnost posoudit žádost o mezinárodní ochranu individuálně, se zohledněním osobní situace žadatele, včetně rizika pronásledování na základě sexuální orientace.

Odmítnutí Veronikiny žádosti španělskými orgány, aniž by byly plně zohledněny vážné hrozby, kterým čelí, je v rozporu s touto povinností.